

Ewald
Arenz

Staré odrůdy

*Naleznou dvě ztracené ženy
mezi polozapomenutými odrůdami hrušní
i počátek nového života?*

Host

Ewald
Arenz

Staré
odrůdy

přeložila
Tereza Jůzová

Ewald
Arenz

Staré odrůdy

Brno
2021

Original German title: "Alte Sorten"

© 2019 DuMont Buchverlag, Köln

Cover design by Stefanie Naumann, LNT Design

Cover pictures:

AKG 230732 © Charles Frederic / Buch der Welt / akg-images

Bee © DenPotisev / istockimages

Paper © imaginando / Fotolia.com

Translation © Tereza Jůzová, 2021

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2021 (elektronické vydání)

Překlad této knihy podpořil Goethe-Institut

The translation of this work was supported by
a grant from the Goethe-Institut

ISBN 978-80-275-1164-8 (PDF)

ISBN 978-80-275-1165-5 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1166-2 (MobiPocket)

1. září

V nejvyšším bodě úzké silnice mezi poli a vinicemi se nad asfaltem tetelil vzduch. Ze starého otevřeného traktoru, kterým Liss pomalu jela do kopce, vypadal jako voda, která je tekutější než normální voda; lehčí a pohyblivější. Letní voda. Pít ji bylo možné jen očima.

Sklizená pole se třpytila strništi a pšenice na nich ještě setrvala coby uchvacující vůně slámy; prašná, žlutá, plná. Kukuřice začínala schnout a její šustění v letním vánku už neznělo zeleně, nýbrž na okrajích ochraptělo a rozšepotalo se.

Odpoledne bylo horké a nebe vysoko, ale když jste s traktorem zastavili, najednou jste uslyšeli, že už ubylo ptačího zpěvu a cvrkot cvrčků zesílil. Liss viděla a cítila a slyšela, že léto končí.

Byl to dobrý pocit.

Nikdo za ní neběžel. Nikdo ji nepronásledoval. Nikdo nenasedl do auta, aby pomalu křížoval polní cesty, kterými poslední dvě hodiny procházela; už tři čtvrtě hodiny pořád do kopce. Upřímně řečeno – proč taky? Nemusela se přece každou hodinu někde hlásit. I když – to už tu taky bylo.

Sally se zastavila a otočila se. Pod ní se ve slunci válela ta zatracená krajina. Deset tisíc polí kdoví s čím a úplně v dálce na obzoru, jen v mlhavém letním oparu, město,

na jehož okraji klinika stála. Pěkně v zeleni. S alejí. S pořádnou alejí až k bráně. Mámě na aleji z nějakého důvodu záleželo. Jako by ty stromy představovaly jakousi záruku mimořádně dobré péče.

Posadila se do trávy na kraji polní cesty. Žádná pořádná silnice, ale betonové desky dlouhé vždy přesně osm a půl kroku. Kroky počítala, protože nesměla šlápnout na spáru. A teď seděla u cesty s přitaženými koleny a objímala je rukama. Bylo horko. Pár kilometrů jela stopem, ale chlápek, který jí zastavil, byl hajzl. Celou dobu do ní hučel. Jedna otázka za druhou, a ty nepoložené si šlo domyslet. Odkud jseš? Jak se jmenuješ? Co vůbec děláš? Jedeš domů? Už máte prázdniny? Copak jsem doprdele nějaký hajzl? Beru si snad do auta holky, protože si myslím, jaká to ode mě není charita, ale ve skutečnosti chci jenom někam sjet, abych je opíchal? Jakkak se jmenuješ? Tak pověz.

V jednu chvíli prostě popadla ruční brzdu a trhla jí nahoru. A vystoupila. Něco takového rozhodně nemá zapotřebí. Dneska ne. Vlastně nikdy. A kromě toho je stejně lepší jít pěšky. Vylézt na kopec, i když je takový pařák.

Pařák. Pařák. Sally si to slovo opakovala, jen aby slyšela vlastní hlas, který horkým vzduchem vyschl. Vylovila z batohu láhev s vodou. Byla skoro prázdná. Na vedlejším svahu rostlo pár jabloní s hromadami jablek, která by možná taky zahнала žízeň, ale tomu ona nenaletí. Dneska žádné jídlo nebude. Dneska vůbec žádné. Nenáviděla, že se musí jíst, když řeknou ostatní nebo když se jí vždycky. Jez, protože je ráno. Nebo poledne. Nebo večer. Nebo protože máš hlad. Chtěla jíst, kdy se jí zachce. Chtěla pít, kdy se jí zachce. To nikdo nechápal.

Spolkla poslední dva hlty vlažné vody a prázdnou láhev zase zavíčkovala. Na vrcholku kopce je vesnice.

Tam si ji určitě bude moct někde naplnit. A když ne, tak prostě ne.

Vstala a znovu se pustila do svahu. Ještě nebylo pozdě. Jen co nechá vesnici za sebou, bude se moct porozhlédnout po nějakém noclehu. Zatím bylo teplo a Sally... Teprve teď si uvědomila, že vlastně dosud nikdy pořádně nespala pod širákem. Ve stanu, jasně, tenkrát, rok co rok v tom samém kempu v Itálii. S desítkou tisíc dalších rodin, které o letnicích taky vyrazily do Itálie. Jaké má úžasné rodiče! A jak nápadité. Na druhou stranu... spát pod širákem je pravděpodobně jen takový romantický vrtoch. Pravděpodobně vám lezou do uší a do nosu mravenci. A taky tam jsou klíšťata. Ale vždyť možná najde nějakou stodolu nebo tak něco.

Polní cesta ústila na vesnickou ulici, která vedla do nečekaně prudkého kopce a za pár statky se po stu, dvou stech metrech protínala s hlavní. Po deseti minutách Sally konečně došla na vrchol a na chvíli se zastavila, aby se zorientovala. Vesnice nebyla nijak velká; z místa, kde Sally stála, stačilo udělat pár kroků a ocitla by se na jejím konci. Měla odsud výhled daleko do krajiny. V polích stála řídká řada větrných elektráren; jejich lopatky se zvolna otáčely v pozdně letním větru, který u země sotva cítila. Ještě že existují větrné elektrárny. Všechno to působilo tak zatraceně idylicky, že měla co dělat, aby se nerozkřičela. Nejradši by si dřepla doprostřed silnice a vychcala se. Jenom aby něco pošpinila.

Měla se vrátit do města. Akorát že je tam vždycky a všude policie. Kromě toho neměla náladu na nikoho, koho zná. Na lidi, co zná, nemá náladu už dlouho.

Krátce před cedulí označující konec vesnice minula předzahrádku, kde zavlažovač skrápěl záhony unavenými

vodními paprsky. Bez rozhlédnutí přelezla plot, odpojila od zavlažovače hadici a naplnila si láhev. Potom vypila ještě pár doušků přímo z hadice, odhodila ji na trávník a přeskočila plot zpátky na silnici.

Liss odpojila přívěs, protože na úzké cestě mezi vinnou révou se s ním traktor nedokázal obrátit. Bylo praktičtější posunout ho ručně. Při otáčení sjelo přední kolo do škarpy mezi cestou a polem a ojet' zůstala vězet mezi révovými keři tak nešťastně, že se Liss s traktorem nedostala dost blízko na to, aby přívěs připojila a vyprostila. Kolo spočívalo ve škarpe jako ve spáře, a kvůli tomu už nešlo otočit ani ojí. Tak velká, aby se jí nedalo pohnout na rovné silnici, vlečka zase nebyla, ale ze škarpy ji Liss vlastními silami nedostala. Najednou, ani nevěděla proč, musela myslet na Sonnyho. Na mladého Sonnyho z dřívějšíka, ne na toho druhého. Takové věci se mu líbily, protože měl obrovskou radost z vlastní síly. Jakmile se stalo něco podobného, například tehdy s mikrobusem, skočil do příkopu, o vůz se zapřel a ona lehce přidala plyn, Sonny vši silou zatlačil a auto se zase ocitlo na svobodě.

Svoboda.

Liss slyšela, jak jí to slovo doznívá v hlavě, a napřímila se, zamžikala a sklopila pohled. Ostře a jasně vykreslené stíny vinných listů na světlém betonu cesty měly modré okraje. Když znovu vzhledla, musela si zastínit oči před šikmými slunečními paprsky. Země se táhla do daleka. Řeka plynula jako třpytivý pás, kam až oko dohlédlo. Jsem svobodná, pomyslela si. Můžu si jít, kam se mi zachce. Ještě jednou vši silou šklubla za uvázlý přívěs. Pak uviděla dívku přicházející po polní cestě.

Sally si ženy všimla až potom, co se napřímila. Vysoká. Štíhlá. V modrém... čem vlastně? Pracovním oděvu? Vypadalo to trochu jako overal... jak se to jmenuje? Jako montérky. Modráky. A kromě toho měla na hlavě šátek. No jo, vesnice. Super outfit.

Vlastně by to nejradši stříhla vinicí a vyhnula se jí, ale žena už si jí všimla a působilo by to tak nějak divně. Když Sally zachytila její pohled, trochu přidala do kroku. Žena si ji zvláště prohlížela. Bez zvědavosti. Zkrátka... jako člověk pozoruje třeba zvíře? Jako brouka běžícího přes silnici. Jednoho z těch, co se tak překrásně zelenozlatě třpytí a ve skutečnosti jsou to hovniválové. Protože tak je to se všim. Co vypadá jako ze zlata, žije ze sraček. Proklouzla kolem vozu stojícího napříč přes cestu, a když potom procházela kolem ženy, trochu sklopila hlavu, přestože vlastně nechtěla.

„Mohla bys mi pomoci?“

Otázka přišla tak náhle, že se Sally polekala. Přitom zazněla úplně klidně, jako skutečná otázka, bez rozkazu. Nebyla to taková ta otázka, v níž – jako ostatně vždycky – už vězel povel. „Nechceš mi trochu pomoci?“ „Nechceš se trochu najíst?“ „Nechceš mi podat vodu?“ Na tyhle pitomé otázky jste vždycky museli odpovědět: Ne. Nechci. Děláám to, protože jste silnější než já. Protože můžete rozhodovat. Protože z nějakého důvodu dokážete zařídit, že pro vás musím něco udělat. Ale: Ne! Nechci! Ani se mě na to neptejte! Nepředstírejte, že mám na výběr! Jednoduše mi rozkazujte. Říkejte: Sally, ty blbko, pomoz mi. Sally, nemůžu tě vystát, nenávidím tebe a tvoje rodiče, protože na téhle pitomé klinice beru jenom půlku toho, co vydělává tvůj otec, ale můžu rozhodovat o tom, co budeš jíst. Sally, Sally, Sally, Sally, Sally, naval sem tu vodu, ty píčo. Ale to se neodvážíte.

„Mohla bys mi pomoci?“

Byla to skutečná otázka. Otázka, na kterou šlo odpovědět „ano“ nebo „ne“. Předtím Sally jen zůstala stát, ale teď se otočila a na vysokou ženu se podívala. A na přívěs, který vězel jedním kolem v příkopu.

„Jo,“ odpověděla. „Mám tlačit?“

Žena si ji krátce změřila pohledem, ale nepoznamenala, že je Sally příliš hubená nebo příliš štíhlá. Nepoužila žádné z těch slov, která používají ostatní, aby neřekli, co říct chtějí.

„Máš sílu?“ zeptala se klidně.

Zase otázka, kterou Sally nečekala. Na to se jí ještě nikdy nikdo nezeptal. Za celý její super mega perfektní život. Co je ta ženská zač?

„Ujde to.“

„Tak zkoušej točit ojí pořád o kousek doleva. Já se ho pokusím vyviklat.“

Žena už zamířila za vůz a zády se opřela o bočnici přívěsu, ale vtom si všimla, že se vepředu nic neděje. Obrátila se k Sally a po chvíli, kdy se na ni znovu tak zvláště zadívala, ukázala na kovovou vidlici s dírou vepředu.

„Oj je tohle.“

Pak se zase odvrátila, zapřela se zády o přívěs a začala s ním viklat. Sally zdvihla ojí. Postupem času vycítila rytmus a tahala, když žena posouvala, tlačila, když ustala. Kolo se čím dál víc kolébalo nahoru a dolů přes okraje příkopu a po chvíli vůz najednou vyvázl a Sally klopýtla dopředu, aby nespadla.

Žena tiskla ruce na bočnici a držela přívěs na cestě. Skoro neznatelně se usmála.

„Díky.“

Sally kývla.

„Umíš řídit traktor?“ zeptala se potom žena. Sally, okamžitě rozzlobená tou stupidní otázkou, se k ženě otočila.

„Vypadám na to?“ ucedila. „Vypadám na to, že mám řidičák? Vypadám snad kurva na osmnáct nebo co?“

Žena se přestala usmívat a znovu se na ni zadívala tak, jako by její pohled přicházel od moře nebo zpoza hor; každopádně odněkud hodně daleka.

„Na to jsem se neptala,“ odpověděla věcně jako na skutečnou otázku; a klidně, bez výčitky, „ale na tom ani nesejde. Přinesla bys mi dva kameny a podložila přední kola? Ne moc malé, prosím.“

Sally zaváhala. Tahle žena nevyzařovala ten sociálně-pedagogický klid jako všichni na klinice. Netvářila se, že je jí všechno šumák, jako všichni, když jste na ně zakřičeli nebo je urazili, anebo jste i jen mlčeli. Do těch ksichtů by nejradši naplivala.

Šla k příkopu a rozhlédla se. Všude tam ležely úlomky kamene, jako by je tam na kraji někdo naskládal. Fajn, zřejmě opravdu naskládal. Sesbíral z vinice, aby tam nepřekážely. Vybrala jeden; trojúhelníkový jako klín, bíle zaprášený, vyhřátý od sluníčka. Hrany měl na dotek příjemné, až ostré. Zasunula kámen pod první kolo, zatímco žena pořád ještě trpělivě držela přívěs a sledovala ji. Sally si pospíšila s dalším kamenem.

„Takhle?“ zeptala se stroze.

Vysoká žena zvedla ruce z bočnice.

„Takhle,“ odpověděla. „Díky.“

Přešla k traktoru, sáhla do motoru a něco tam dole stiskla. Sally slyšela, jak stroj neuvěřitelně pomalu naskočil. Jako stařec, který prvních pár kroků poté, co vstane, ujde tak váhavě, jako by se měl každou chvíli skácet. Znělo to, jako byste traktor nejdřív museli poplácat po

zádech. Pak se ale zmátořil a najednou rachotil úplně rovnoměrně. Žena nasedla, projela kolem přívěsu a pak s traktorem tak dovedně zacouvala, že se oj skoro dotkla závěsu. Sally po tyči bezděčně sáhla a zvedla ji.

„Ještě kousek!“ překřičela rámus dieselového motoru. Žena couvla deset centimetrů a oj do závěsu zapadla. Sally si všimla kovového čepu visícího na tenkém řetězu u závěsu, vzala ho a prostrčila oky. Vzhledla k ženě na traktoru a ta se k ní na sedadle otočila a zvedla palec.

„Ještě závlačku,“ zavolala.

Sally se shýbla a uviděla malý kolík, který bylo potřeba protáhnout dírkou v tyči, aby oj ze závěsu nevyklouzla. Vypadal trochu jako velká spona do vlasů. Provlékla ho a potom se mezi přívěsem a traktorem vrátila na cestu. Traktor se s trhnutím rozjel, žena zdvihla ruku jako na pozdrav a Sally si zase vzala batoh. Trochu se zaprášilo, jak traktor rachotil po cestě mezi vinnou révou dál do kopce. Sally šla pomalu za ním. Na vinných keřích visely hrozny. Mnohem menší než ty, které znala z domova. Tmavě modré s bílým povlakem. Utrhla jednu kuličku a strčila si ji do pusy. Ušlo to, ale... nebyla pořádně sladká. Bylo znát, že ještě není zralá, ale ne tak jako nezralá jablka. Chuť už měla. Sally vyplivla slupku a šla dál. Až po chvíli si všimla, že pár set metrů před ní traktor znovu zastavil. Slyšela běžet motor a viděla ženu na sedadle. O co jí jde? Trochu přidala do kroku a zase přemýšlela, jestli to nemá vzít vinicí, jednoduše napříč, ale pak se sama na sebe naštvála. Co to má znamenat? Vždyť ji ta ženská nezná. Když procházela kolem předoucího traktoru, zpozorovala, že si žena ubalila cigaretu. Pootočila se k Sally a právě tak nahlas, aby přehlušila motor, jí řekla:

„Jestli chceš, můžeš přespat u mě na statku.“

Sally ze všeho nejdřív napadlo předstírat, že to neslyšela. Odkud ta bába ví, že nejde domů? Hned nato ji napadlo utéct. Vzhlédla k traktoru. Žena škrtla sirkou a cigaretu si zapálila. Až pak k ní zase shlédla.

Kašlu na to, pomyslela si Sally. Kašlu na to. Hodila batoh na přívěs, stoupla na pneumatiku a přehoupla se přes bočnici. K ženské na traktoru si nepřisedla. Odsud mohla kdykoli seskočit.

Žena vyfoukla kouř a šlápla na plyn. Traktor kouř vykašlal. Sally se posadila zády k oběma na korbu, přitáhla si nohy a sledovala, jak se jí vesnice rozostřuje v tetelícím se vzduchu, rozpíjí se v třpytivém pozdně odpoledním světle a nakonec mizí. Takhle by se měl člověk umět rozplynout, pomyslela si, v horkém vzduchu a ve světle.